

СТАНОВИЩЕ

От: **Чл. кор. проф. д-р Йордан Алексиев Йорданов д.м.н.** - Институт по антропология при БАН, член на Научно жури, съгласно заповед № Р-109-415 от 30.11.2017 г. на Ректора на МУ - Варна.

Относно: **Дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“**

На тема: **„Скелетни репозиции, реконструкции и фиксации в лицево-челюстната област“**

С автор: **Доц. д-р Антон Йорданов Джоров д.м.**

Биографични данни:

Доц. д-р Антон Джоров е роден на 30.07.1957г. в гр. София. През 1982г. завършва Стоматологичен факултет на МУ - София и започва работа по разпределение. През 1986г. придобива специалност „Обща стоматология“. След конкурс в 1987г. е избран за асистент към Катедра Хирургична Стоматология и Лицево-Челюстна Хирургия при Стом. ф-т на МУ София. Специализира във ВМА - София, Военна болница - Прага и в Хавана - към Националния хирургичен център. Преминава квалификационни курсове по лицево-челюстна травматология, анестезиология и реанимация, ортогнатична, микроваскуларна и кранио-фациална хирургия. Придобива специалностите: „Хирургична стоматология“ - 1989г. и „Лицево-Челюстна Хирургия“ - 1991г. Кариерното му развитие продължава като старши асистент, главен асистент, а след защита на дисертационен труд през 2005г. придобива образователна и научна степен „доктор“. Хабилитиран е за доцент към Стом. ф-т на МУ - София 2008г. От тогава завежда диагностично-лечебната дейност на „СБАЛ по ЛЧХ - Университетска“ - София. Ръководи специализациите на лекари по Орална и Лицево-Челюстна хирургия. От 2012г. е доцент към ВМА - София. Към момента е консултант и гост-хирург в „Аджибадем Сити Клиник - болница Токуда“ - София, консултант е към „Аджибадем Сити Клиник - Онкологичен център“ - София и лицево-челюстен хирург в МДЦ „АМА“ - София.

Доц. Джоров е автор на 47 научни публикации, 2 рационализации и 33 доклада, както и на монографията „Ортогнатична хирургия“. Участва в написването на учебниците: „Лицево-Челюстна и Орална Хирургия“ (под редакцията на проф. Р.

Угринов) и „Орална хирургия” (под редакцията на проф. Д. Атанасов). Представя лекции по актуални теми на ЛЧХ в Софи, Скопие, Охрид, Ниш, Белград, Анталия, Мадрид. Той владее испански език, ползва руски и английски.

Доц. Джоров е член на престижни международни организации по орална и лицево-челюстна хирургия. Бил е председател два мандата на „Сдружение на Оралните и Лицево-Челюстни Хирурзи в България”, през които се провеждат две научни конференции, I и II национален конгрес по лицево-челюстна хирургия.

Характеристика и оценка на дисертационния труд:

Представеният ми комплект документи и материали по защитата на дисертационен труд за придобиване на научна степен „доктор на науките“ са съобразни с изискванията във висшето образование и правилника на МУ - Варна.

Дисертационният труд на доц. д-р Антон Йорданов Джоров д.м. със заглавие „Скелетни репозиции, реконструкции и фиксации в лицево-челюстната област“ е написан на 378 стандартни машинописни страници. Той съдържа 15 таблици, 9 графики и 268 фигури. Разпределен е в осем части, библиография върху 1208 заглавия (133 на кирилица и 1075 на латиница) и три приложения.

В литературния обзор доц. Джоров разглежда етиологията, честотата и патогенезата на фрактурите, зъбно-челюстно-лицевите аномалии, деформации, малформации, туморите и тумороподобните образувания, засягащи скелетните структури на лицево-челюстната област. Особено внимание е обърнал върху публикации и изследвания на методите за тяхното лечение (репозиции, остеотомии, реконструкции), начините и материалите за фиксации. Обзорът е много изчерпателен и показва задълбочената теоретична подготовка на дисертанта, която му позволява да анализира и в синтезиран вид да представи нерешените проблеми по темата. Те му дават основание да формулира целта на дисертационния труд, както и задачите за нейното изпълнение. Шест от тях са върху методи за репозиции, реконструкции и фиксации при патологични процеси на скелетните структури на трите лицеви етажа. Цели още да създаде класификация за зъбно-челюстно-лицевите аномалии, деформации, малформации, да установи как носителите им се възприемат от околните хора и как те оценяват резултатите от осъществените реконструкции. Задачите са конкретни и ясно формулирани.

В глава „Материал“ авторът представя 343^{ма} лекувани от него болни, които са разпределени по пол, възраст, етиологията на патологичните процеси (фрактури, аномалии, деформации, малформации, посттравматични и постаблативни дефекти) и

лицевия етаж, който е ангажиран. Описва в „Методи за диагностика“ подхода при тяхното обследване и съставяне на лечебен план. Авторът представя използваните „Методи за скелетни репозиции, реконструкции и фиксации” по лицеви етажи. Детайлно са описани и онагледени класически и нови техники, което е своеобразен принос на дисертационния труд към оперативната лицево-челюстна хирургия. Доц. Джоров в същата последователност, по локализация и вида на патологичния процес, разглежда постигнатите „Резултати“. Проследява ги в непосредствения, ранния следоперативен период, здравителната фаза, а в много случаи и години след това. Оценява ги клинично, рентгенологично и цефалометрично. В изследванията са използвани и статистически методи.

За счупванията на фронталния синус доц. Джоров предлага модифицирана от него класификация и оригинален алгоритъм за тяхното лечение. При назо-орбито-етмоидалните фрактури също въвежда класификация, според състоянието на фрагмента към който е прикрепен медиалния кант, която да послужи за основа на хирургичното им лечение. За ябълчните, горночелюстните и множествени фрактури, представя местата и последователността на остеосинтезите, които обосновава с анатомичните и биомеханични характеристики на кранио-максило-фациалния скелет. На базата на резултатите и клиничен опит предлага подход за лечебно и хирургично поведение при счупванията на зигоматичния комплекс и множествените фрактури в лицево-челюстната област. Доц. Джоров експертно оценява предната супраапикална и остеотомията по Le Fort I по технически, биомеханични, биологични показатели и прецизира индикациите им. След остеотомии по Le Fort I, Le Fort II, Le Fort III и дистракционна остеогенеза, при случаи с посттравматични максиларни деформации и синдромни краниофациални дизостози, е преодолян дефицита в средния лицев етаж, подобрени са функциите и естетиката. Доц. Джоров оценява формираната нова кост с КТ и хистологични изследвания. Определя продължителността на консолидационния период чрез измерване на костната плътност в Хънсфилдови единици. Предложените лечебни протоколи за дистракционна остеогенеза са принос към този актуален метод. За лечението на значими постаблативни дефекти в средния лицев етаж дисертантът използва и епитези от меки медицински силикони, които определя за алтернатива на сложни и многоетапни реконструкции. Постига добри и трайни резултати след възстановяване на носни, орбитални, зигоматични кости и горна челюст чрез трансплантати от черепния свод на пациента. Успеваемостта им обосновава на близкия им ембрионален произход и минерален състав с лицевите кости. Както и при

реконструкциите в горния лицев етаж е иновативно решението му да възстанови донорната област с автогенни краниални кортикални стружки. Доц. Джоров за фиксация на фрагменти и остеотомирани мандибуларни сегменти въвежда и индицира транскутанната техника за остеосинтеза. Предлага и интраорална методика за лечение на долночелюстни фрактури с титанови плаки и винтове, която не изисква междучелюстна имобилизация. При анкилози на долночелюстните стави доц. Джоров за артропластики въвежда костохондралните трансплантати и създава модифициран метод чрез коронарни израстъци. Той оценява и използваните от него протоколи за дистракционна остеогенеза на долната челюст при случаи с хемифациална микрозомия. Постигнатото му дава основание да определи метода като ефективен и ниско рисков, както при деца, така и при израснали пациенти. Положителните резултати са основание за утвърждаване на оперативните техники в практиката и са принос от дисертационния труд. Доц. Джоров отчита усложненията при „двустранната сагитална мандибуларна остеотомия“ и ги съпоставя с такива наблюдавани от други автори. При ментопластиките, спрямо промените в мекотъканныя профил, предлага конкретни оперативни техники и индикации за изпълнението им. Всички ортогнатични реконструкции (максиларни, мандибуларни и бимаксиларни) са оценени обективно, като са съпоставени към показателите, с които са диагностицирани аномалиите, малформациите и деформациите. За тях дисертантът предлага класификация, като групира близки анатомични нарушения със сходна етиология, която ги систематизира и може да послужи за основа на хирургичното лечение. Чрез две анкети обективно установява, че успешните ортогнатични реконструкции имат положително въздействие върху околните и потенциално повишават възможността на оперираните за по-добра социална реализация. Съществен практически принос на дисертационния труд са представените техники за възстановяване на значими мандибуларни дефекти чрез автогенни васкуларизирани костни трансплантати (илиачни и фибуларни) и дистракционна остеогенеза (с един, два транспортни диска или компресия). Принос са и теоретичните допълнения към обосновките за прилагане на методите. Авторът представя резултати от алвеоларни дистракции, като и от използването на дентални импланти върху наново възстановени дефекти чрез автогенни свободни, васкуларизирани трансплантати и дистракционна остеогенеза.

Всяка от задачите на дисертационния труд е подложена на задълбочено и критично „Обсъждане“, въз основа на него е и главата „Заклучение“, а от тях логично са направени изводите. Те са ясно формулирани и отговарят на поставените задачи.

Намирам всички посочените от автора приноси на дисертационния труд за съществени, като за най-значими считам следните:

- За първи път в нашата литература по лицево-челюстна хирургия са представени скелетни репозиции, реконструкции и фиксации в горен лицев етаж, а за фрактурите на фронталния синус е предложена класификация и оригинален алгоритъм за лечебно поведение.
- Назо-орбито-етмоидалните фрактури се въвеждат като самостоятелна нозологична единица и за тях е предложена класификация, която да послужи за основа на лечението им.
- За счупванията на зигоматичния комплекс и множествените фрактури в лицево-челюстната област е създаден алгоритъм за хирургично поведение съобразен с биомеханичната концепция за контрафорсите.
- След остеотомии по Le Fort I, II и III за първи път у нас е приложена дистракционна остеогенеза чрез „вътрешни“ апарати и са реконструирани посттравматични деформации и вродени малформации в средния лицев етаж.
- Прецизирани са индикациите за максиларни и бимаксиларни ортогнатични реконструкции.
- Утвърдена е интраоралната методика за ригидна мандибуларна фиксация, която не налага междучелюстна имобилизация.
- За лечение на темпоро-мандибуларна анкилоза е разработен модифициран метод за заместване на ставни израстъци с коронарни, а при случаи с хемифациални микрозомии са оценени резултатите след използване на мандибуларна дистракционна остеогенеза.
- Предложена е класификация за зъбно-челюстно-лицевите аномалии, деформации и малформации, която да послужи за основа на хирургичното им лечение.
- За първи път у нас успешно са реконструирани мандибуларни дефекти чрез васкуларизирани автогенни костни трансплантати и дистракционна остеогенеза.
- Разработени са оригинални методики за възстановяване на значими мандибуларни дефекти в размер до 12cm чрез два транспортни диска фиксирани към „вътрешни“ апарати за дистракционна остеогенеза и „екстраорален стабилизатор“ или „ендопротеза“.

- Предложена е методика за определяне на консолидационния период след дистракционна остеогенеза, чрез измерване на костната плътност в Хънсфилдови единици върху КТ.
- За първи път у нас са реконструирани максиларни и мандибуларни алвеоларни дефекти чрез дистракционна остеогенеза.
- Добавени са теоретичните обосновки към заздравителните процеси при методите за възстановяване на дефекти чрез автогенни костни трансплантати и дистракционна остеогенеза.
- За първи път у нас са оценени резултатите от поставени титанови дентални имплантати върху възстановени мандибуларни дефекти чрез свободни, васкуляризирани автогенни костни трансплантати и дистракционна остеогенеза.
- Анализирано е въздействието на лица със зъбно-челюстни аномалии и деформации върху околните хора и тяхната преценка за постигнатите резултати след ортогнатични реконструкции.

Заклучение:

Темата на дисертационния труд обхваща методите за репозиции на фрактури, реконструкции на аномалии, деформации, малформации и възстановяване на посттравматични и постаблативни дефекти на скелетните структури в трите лицеви етажа. Тя е актуална, клинично и научно значима. Добрата теоретична подготовка на дисертанта и направеният от него литературен анализ обосновават целта и задачите. Използваният клиничен материал от 343^{ма} болни е достатъчен за тяхното изпълнение. Приложените методи за диагностика и лечение са описани и илюстрирани детайлно, което показва високата професионална компетентност на автора. Тя му позволява да въвежда иновации и да разработва оригинални оперативни техники. Резултатите са потвърдени с много фотоснимки на оперирани от автора болни. Те обективно са оценени, проследени са достатъчно време, задълбочено и критично са анализирани. Направените заключения и изводи отговарят на поставените задачи, които са изпълнени, а така е постигната и целта на дисертационния труд. Приложеният автореферат обхваща всичките му части и също е богато онагледен. Представените 11 публикации са във връзка с дисертационния труд и са отпечатани. Чрез тях съществени елементи от него са споделени пред медицинската общественост.

Намирам дисертационния труд на тема: „Скелетни репозиции, реконструкции и фиксации в лицево-челюстната област“ за завършен и лично дело на автора. Той отговаря на академичните изисквания, ЗВО, ЗРАСРБ и правилника му за приложение приет от МУ - Варна за придобиване на научна степен „доктор на науките“. Има сериозни научно-приложни и теоретични приноси към лицево-челюстната хирургия и медицинската наука. Това ми дава основание да го оценя положително и да препоръчам на уважаемото научно жури да присъди на доц. д-р Антон Йорданов Джоров д.м научна степен „доктор на науките“ в областта: Висше образование: 7. Здравеопазване и спорт; Професионално направление: 7.2 Стоматология; Специалност: „Хирургична стоматология“.

София
20.02.2018г.

Чл. кор. проф. д-р Йордан Йорданов д.м.н.